

Stichting Het Nationale Theater

Geadviseerd subsidiebedrag: € 3.375.200

Gevraagd subsidiebedrag: € 3.375.200

Over de instelling

Stichting Het Nationale Theater (hierna: HNT), podiumkunsten, theater, Den Haag

HNT is een groot theatergezelschap en maakt deel uit van Stichting Het Nationale Theater, waarbinnen theater voor volwassenen, jeugdtheater en een podium samenkomen. HNT maakt geëngageerde voorstellingen voor de grote zaal en de vlakke vloer. Ze ziet theater als een publieke arena waar de brandende kwesties van vandaag worden onderzocht en bevestigd. De instelling wil een betekenisvolle ontmoeting en dialoog op gang te brengen, die ook buiten de theaterzaal doorklinkt. Ze heeft een eigen acteursensemble en werkt met klassiek repertoire, modern repertoire en nieuw geschreven teksten. Ze reist veelvuldig door het hele land.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.12 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting Het Nationale Theater een subsidiebedrag toe te kennen van € 3.375.200.

De raad adviseert aan de subsidieverlening de voorwaarde te verbinden dat de instelling voor 1 november 2024 een document verstrekt waaruit blijkt hoe zij omgaat met de Fair Practice Code, de Code Diversiteit & Inclusie en de Governance Code Cultuur.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

Terugkijkend op de subsidieperiode 2021 - 2024 functioneerde HNT op een stabiel, hoog artistiek niveau. De raad waardeert het dat die kwaliteit zich breed uitstrekte, van beginnende makers voor de kleine zaal tot grote producties in de schouwburg, en in de samenwerking met HNTjong. De instellingen vormden samen een geslaagd fusiegezelschap dat zich heeft ontwikkeld tot een stevig stadstheater gericht op maatschappelijke thema's.

Voor de subsidieperiode 2025 - 2028 heeft HNT een beziend plan geschreven, waaruit een heldere visie spreekt. De raad is verheugd dat de artistiek leider er opnieuw voor kiest meerdere jaren met hetzelfde thema te werken, net als bij zijn veelgeprezen mightysociety-reeks. Hij richt zich de komende vier jaar op het thema systeemonderzoek, vanuit de gedachte dat veel maatschappelijke onvrede voortkomt uit de complexiteit van systemen in de samenleving, zoals zorg, migratie en onderwijs. Dit is een ambitieus en prikkelend thema dat goed aansluit bij het geëngageerde profiel van de instelling. Het vormt een sterke rode draad door de artistieke plannen, met een duidelijk eindpunt in de vorm van de afsluitende locatievoorstelling 'The System' in 2028.

HNT heeft een sterk acteursensemble. Het vakmanschap ervan staat buiten kijf, wat eveneens geldt voor de regisseurs. De artistieke plannen van de instelling rusten op twee pijlers: het vergroten van haar maatschappelijke betekenis met nieuw geschreven teksten en het spelen van klassiek repertoire. Dit levert een breed palet op waar de raad vertrouwen in heeft. De Indische programmalijn, waarbinnen HNT met voorstellingen en nieuwe theaterteksten reflecteert op het Indische verleden en heden, is sterk en past goed bij de stad Den Haag. De coproducties met HNTjong zijn goed en de samenhang tussen beide is duidelijk. Per seizoen maakt de instelling een coproductie voor *young adults*, zoals de muziektheaterproductie 'Captain Fantastic' in regie van Nina Spijkers, over een alleenstaande vader met een grote kindershare die zijn kinderen buiten de maatschappij opvoedt.

Talentontwikkeling richt zich op het werken in de grote zaal. Er is ontwikkelruimte voor makers, maar ook voor andere disciplines via bijvoorbeeld stages bij onder andere techniek, productie en de decor- en kostuumateliers. De instelling heeft oog voor talent – een aantal grotezaalregisseurs is de afgelopen periode doorgestroomd naar leidinggevende posities bij andere gezelschappen. De komende periode volgt regisseur Belle van Heerikhuizen een dergelijk vierjarig traject. Midcareer maker Nina Spijkers wordt, om haar interesse in artistiek leiderschap recht te doen, nauw betrokken bij de ontwikkeling en implementatie van het artistiek beleid.

De raad prijst eveneens de ruimte die HNT aan jonge makers en collectieven biedt in Zaal 3. Deze ruimte is van groot belang voor de ontwikkeling van jong talent. Ook waardeert hij de keuze om samen met Theater Bellevue de winnaars van een open call voor nieuw schrijftalent een voorstelling te laten schrijven voor de grote zaal. Voor beginnende acteurs maakt de instelling in de komende subsidieperiode beperkt ruimte in het ensemble.

Maatschappelijke betekenis

HNT had in subsidieperiode 2021 - 2024 een zeer sterke educatieafdeling en een groot netwerk in de stad, waarmee ze mooie contextprogramma's maakte. De

educatieactiviteiten waren, mede door de koppeling met HNTjong, van hoog niveau. Het acteursensemble heeft een diversere samenstelling gekregen, waarmee het gezicht van het gezelschap zichtbaar is veranderd en een betere afspiegeling van de samenleving vormt. In de rest van de organisatie ging deze ontwikkeling moeizamer. De instelling was penvoerder van het stimuleringsprogramma Theater Inclusief.

Het onderzoeken van sociale systemen en machtsstructuren, waarop de instelling zich in subsidieperiode 2025 - 2028 richt, is bij uitstek maatschappelijk relevant. Het vierjarige, doorlopende onderzoek naar systemen als de zorg, het onderwijs, migratie en de voedingsindustrie vormt een sterke maatschappelijke lijn in de plannen voor de komende periode. Wel mist de raad hierin een concrete uitwerking van de samenwerking met maatschappelijke partners. Zeker in een stad als Den Haag bevinden zich genoeg potentieel inhoudelijke partners die zich bezighouden met systemen. Daar laat de instelling een kans liggen, ook omdat de dilemma's uit de samenleving als voeding voor het maakproces kunnen dienen en de artistieke inhoud van het werk kunnen versterken. HNT benoemt dat ze maatschappelijke partners uit de wereld van de overheid en het bedrijfsleven bij haar research en marketing wil betrekken, en dat ze research in de stad wil doen. Dit zijn goede voornemens, maar de raad had hier graag meer over willen lezen.

Het artistieke proces, talentontwikkeling en educatie zijn bij HNT nauw met elkaar verweven. Hierdoor versterken de voorstellingen, de maatschappelijke betekenis en de toegankelijkheid elkaar op een mooie manier. De instelling wil in periode 2025 - 2028 een 'thuis van gemeenschappen' zijn, waar iedereen zich thuis kan voelen. De raad waardeert deze ambitie. Wel merkt hij op dat de voorstellingen van HNT vooral op de westerse canon leunen, wat in een stad met een brede bevolkingssamenstelling als Den Haag mogelijk niet voor iedereen even aansprekend is.

De raad kan zich geen beeld vormen van de wijze waarop HNT in subsidieperiode 2025 - 2028 haar beleid vormgeeft om diversiteit en inclusie onder haar personeel/medewerkers te bevorderen, doordat de aanvraag het maximale aantal pagina's overschrijdt. De raad geeft als aandachtspunt mee dat de instelling haar omgang met de code uiterlijk 1 november 2024 toelicht in een document voor tot subsidieverlening kan worden overgegaan.

Ditzelfde geldt voor de omgang met de Fair Practice Code. De instelling heeft actief bijgedragen aan de totstandkoming van nieuwe afspraken voor de cao Toneel en Dans. Ze beschrijft in haar aanvraag de Fair Practice Code uit volle overtuiging te hanteren, maar hoe ze dat verder doet kan de raad niet beoordelen door de overschrijding van het maximumaantal pagina's. De raad verwacht dat de instelling haar omgang met de code uiterlijk 1 november 2024 toelicht in eerder genoemd document.

Toegankelijkheid

HNT had de afgelopen subsidieperiode een stevig reisbeleid en was op veel plekken in het land te zien. Ook lanceerde ze HNTonbeperkt, waarmee ze theater meer inclusief probeerde te maken in de brede zin van het woord. HNT investeerde in een prikkelarme foyer in de eigen schouwburg en organiseerde voorstellingen waarbij audiodescriptie (voor doven en slechthorenden) en/of gebarentolken (voor doven en slechthorenden) werden ingezet. Ook de randprogrammering was aansprekend voor diverse doelgroepen.

De inspanningen die HNT ook de komende subsidieperiode verricht om de toegankelijkheid van haar werk te vergroten vindt de raad voorbeeldstellend. De instelling wil zich hierin blijven ontwikkelen en onderzoekt technisch innovatieve oplossingen om haar werk voor iedereen toegankelijk te maken. Ze bundelt de krachten met relevante partners, waaronder De Oogvereniging, Theater met Tolk, Onbeperkt Genieten en Stichting Komt het Zien en deelt de kennis die dit oplevert vervolgens met andere culturele instellingen. De raad benadrukt de meerwaarde van deze expertisedeling.

HNT geeft in het plan weinig inzicht in wie haar publiek is en hoe ze nieuw publiek wil bereiken. Ze benoemt enkel dat ze rond elke productie de relevante doelgroep bepaalt. De raad had graag meer willen lezen over de manier waarop de instelling een huis wil bieden aan gemeenschappen, wat daarbij de verbinding met de voorstellingen is en op welke gemeenschappen ze doelt.

In de plannen heeft de instelling een kaart opgenomen met speelsteden. Hierop maakt ze geen onderscheid tussen HNT en HNTjong, waardoor deze niet duidelijk is. Wel is goed zichtbaar dat de combinatie het hele land bereikt met voorstellingen en volle zalen trekt. Internationaal is de instelling beperkt actief, maar dit past bij haar profiel als nationaal reisgezelschap. In dat licht valt op dat HNT de provincie Zeeland niet bereikt.

Bedrijfsmatige gezondheid

De begrotingen van HNT en HNTjong voor de komende periode lopen door elkaar omdat de instellingen personeel en productiefaciliteiten delen. De toelichting op de begroting schept ook geen duidelijkheid hieromtrent. Om die reden beoordeelt de raad de bedrijfsmatige gezondheid van Stichting Het Nationale Theater als geheel.

Op basis van de kengetallen (liquiditeit solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening 2022 constateert de raad dat de instelling financieel gezond is. Opvallend is dat de begroting voor elk jaar in de periode 2025 - 2028 hetzelfde is, waarmee de instelling geen rekening houdt met inflatie, die waarschijnlijk zal

zorgen voor een toename van de lasten. De instelling benoemt geen strategie bij tenvallende inkomsten of uitgaven.

De raad vindt het opmerkelijk dat HNT de vorige subsidieperiode een veel sterkere financieringsmix had dan nu uit de begroting blijkt, met veel hogere inkomsten uit private fondsen en inkomsten uit coproducties en vriendenlidmaatschappen. De instelling maakt niet duidelijk waarom deze inkomsten de komende jaren goeddeels ontbreken. De toelichting op de begroting is summier en de raad had graag gezien dat de laag geraamde eigen inkomsten voor de subsidieperiode 2025 - 2028 nader waren toegelicht.

De raad kan zich geen oordeel vormen van de wijze waarop de instelling omgaat met de principes uit de Governance Code Cultuur, omdat de instelling dit in haar aanvraag bespreekt voorbij het maximum aantal pagina's. De raad verwacht dat de instelling haar omgang met de code uiterlijk 1 november 2024 toelicht in eerdergenoemd document.

Geografische spreiding

HNT is gevestigd in Den Haag. Binnen de categorie Theater wordt een goede geografische spreiding gerealiseerd op basis van de betreffende bepaling in de regeling.